Przedmiotowe zasady oceniania

SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW Z PRZYRODY

w Szkole Podstawowej nr72 w Krakowie

1. Wszyscy uczniowie podlegają tym samym kryteriom oceniania z wyjątkiem nowoprzybyłych uczniów z Ukrainy w stosunku do których zostały obniżone kryteria dostosowując je do możliwości ucznia.

2. Na lekcjach przyrody ocenianiu podlegają: rozumienie pojęć i znajomość ich definicji, stopień opanowania wiedzy sposób prowadzenia rozumowań, posługiwanie się symboliką i językiem właściwym dla nauk przyrodniczych wykorzystywanie poznanych metod do rozwiązywania zadań, weryfikowanie wyników i wyciąganie wniosków, stosowanie wiedzy przedmiotowej w rozwiązywaniu problemów w sytuacjach praktycznych, prezentowanie wyników swojej pracy w różnych formach, praca na lekcjach, sukcesy w konkursach dodatkowe aktywności ucznia zadania domowe.

3. Sprawdziany, kartkówki i odpowiedzi ustne są obowiązkowe.

4. Uczeń na lekcjach przyrody ma obowiązek posiadać podręcznik, zeszyt przedmiotowy, ćwiczenia i inne pomoce wskazane przez nauczyciela.

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

5. Ocena śródroczna i roczna ustalana jest na podstawie stopnia opanowania wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej. Narzędziami pomocniczymi przy ustalaniu oceny są: szczegółowe wymagania edukacyjne na poszczególne stopnie szkolne, średnia ważona ocen cząstkowych, stopień zaangażowania, systematyczność i aktywności ucznia, korzystanie z możliwości poprawy ocen cząstkowych.

6. Każdą ocenę z prac pisemnych –sprawdzianów uczeń może poprawić jeden raz w terminie ustalonym z nauczycielem uczącym, jednak nie później niż w ciągu tygodnia od otrzymania oceny. Do średniej wliczana jest ocena wyższa. Nie ma poprawy kartkówek.

7. W przypadku stwierdzenia niesamodzielności pracy, uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną bez możliwości poprawy.

8. Sprawdziany są zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem i podaniem zakresu materiału programowego. Kartkówki nie muszą być zapowiedziane.

9. Uczeń nieobecny na sprawdzianie ma obowiązek napisać pracę w ciągu dwóch tygodni od powrotu do szkoły. Jeżeli nieobecność ucznia nie jest usprawiedliwiona uczeń pisze sprawdzian na najbliższej lekcji po powrocie do szkoły.

10. Przy odpowiedzi ustnej obowiązuje znajomość materiału z 3 ostatnich lekcji, w przypadku lekcji powtórzeniowych z całego działu. Nie ma możliwości poprawy oceny z odpowiedzi.

11. Uczeń ma prawo do zgłoszenia dwóch nieprzygotowań do lekcji w semestrze. Zgłoszenia dokonuje na początku lekcji. „np” nie zwalnia ucznia z zapowiedzianych sprawdzianów i kartkówek, zadań długoterminowych, innych prac dodatkowych zleconych przez nauczyciela i pracy na lekcji.

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

12. Pod pojęciem nie przygotowanie do zajęć należy rozumieć nie przygotowanie do odpowiedzi ustnej, brak zeszytu, zadania domowego.

13. „Szczęśliwy numerek” dotyczy tylko odpowiedzi ustnych.

14. Uczeń z opinią lub orzeczeniem z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oceniany będzie na warunkach zalecanych przez poradnię. 15. Uczeń sprawiający kłopoty wychowawcze w czasie lekcji, powinien liczyć się z konsekwencjami wynikającymi ze Statutu Szkoły. 16. Ocenę półroczną i roczną uczeń może poprawić w terminie i trybie podanym w Statucie Szkoły.

Agnieszka Mękarska-Sokołowska

Klasa 4 – wymagania na poszczególne oceny szkolne

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
Dział 1. Poznawanie przyrody (odpowiada treściom kształcenia z działów I i częściowo II z *Podstawy programowej kształcenia ogólnego*)					
1. Sposoby poznawania przyrody	• wymienia źródła wiedzy o przyrodzie; • wymienia zmysły potrzebne do poznawania przyrody; • podaje przykłady obiektów, które można obserwować przez	• określa, co to jest przyroda; • podaje po dwa przykłady obserwacji przyrodniczych, w których wykorzystuje się lornetkę.	• podaje przykłady obiektów, organizmów, które można obserwować przez mikroskop; • wyjaśnia, do czego jest potrzebna mapa, kompas i taśma miernicza.	• wyjaśnia, co to są narządy zmysłów i jaka jest ich rola w poznawaniu przyrody.	• wyjaśnia, jakie są źródła wiedzy o przyrodzie.

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	lupę.				
2. Obserwacje przyrodnicze	• podaje przykłady organizmów, obiektów i zjawisk, które można obserwować.	• wymienia sposoby dokumentowania obserwacji przyrodniczej; • wymienia zasady bezpieczeństwa, których należy przestrzegać, prowadząc obserwacje przyrodnicze.	• wyjaśnia, co to jest obserwacja przyrodnicza.	• opracowuje kartę obserwacji dowolnego obiektu.	• wyjaśnia, kiedy można na podstawie obserwacji wyciągnąć wnioski.
3. Doświadczenia przyrodnicze	• podaje przykłady pytań, na które można uzyskać odpowiedź, przeprowadzając doświadczenie przyrodnicze.	• wymienia zasady, których należy przestrzegać, prowadząc doświadczenie.	• wymienia punkty, które zawiera karta doświadczenia.	• podaje różnice między próbą badawczą a kontrolną w doświadczeniu.	• uzasadnia, dlaczego w doświadczeniu jest potrzebna próba kontrolna.
4. Kierunki geograficzne	• wyjaśnia, kiedy jest nam potrzebna znajomość kierunków świata, • wyznacza kierunki świata za pomocą gnomonu i Słońca.	• posługuje się kompasem przy wyznaczaniu kierunków świata.	• opisuje kierunki świata na róży kierunków; • określa kierunki świata w terenie.	• opisuje sposoby wyznaczania kierunków świata w sytuacji, gdy nie ma przyrządów i gdy nie widać Słońca.	• konstruuje kompas domowym sposobem według instrukcji i posługuje się nim.

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
5. Zmiany położenia Słońca na niebie	• podaje przykłady świadczące o pozornych zmianach położenia Słońca na niebie; • wyjaśnia znaczenie pojęć: *wschód Słońca, górowanie Słońca, zachód Słońca*.	• określa długość dnia (od wschodu do zachodu Słońca); • wyjaśnia pojęcie widnokręgu.	• charakteryzuje widnokrąg w mieście i na wsi; • analizuje zależności między długością cienia a wysokością Słońca nad widnokręgiem.	• podaje zależności między wielkością widnokręgu a wysokością, na jakiej znajduje się obserwator.	• wyjaśnia, dlaczego droga Słońca nad widnokręgiem odbywa się w cyklu dobowym.
6. Położenie Słońca na niebie w różnych porach roku	• wymienia daty rozpoczynające kalendarzowe pory roku; • wyjaśnia znaczenie pojęć: *równonoc* i *przesilenie*.	• opisuje ilustracje pokazujące drogę Słońca nad widnokręgiem w zależności od pór roku.	• rozpoznaje i wskazuje rysunki przedstawiające drogę Słońca w dniach rozpoczynających pory roku; • wyjaśnia zależność miedzy wysokością Słońca nad widnokręgiem a długością cienia w różnych porach roku.	• samodzielnie wykonuje rysunki przedstawiające drogę Słońca nad widnokręgiem w dniach rozpoczęcia pór roku.	• wyjaśnia przyczyny występowania różnic w długości drogi Słońca nad widnokręgiem, w zależności od pory roku.
7. Podsumowanie działu 1. Poznawanie przyrody	Wykazuje się wiadomościami i umiejętnościami z lekcji 1–6.				

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
Dział 2. Orientacja w terenie i pogoda (odpowiada treściom kształcenia z działów II (częściowo) i III z *Podstawy programowej kształcenia ogólnego*)					
8. Co to jest plan?	• wyjaśnia, co to jest plan; • podaje przykłady zastosowania planów.	• rysuje proste plany małych przedmiotów w zeszycie, np. pudełka od zapałek; • wyjaśnia, dlaczego nie można narysować planu klasy bez zmniejszenia jej wymiarów.	• rysuje obiekty w podanych dowolnych zmniejszeniach, np. plan klasy, pokoju, ławki szkolnej.	• szacuje na podstawie pomiarów sali lekcyjnej, ile razy należy zmniejszyć długość i szerokość sali, aby jej plan zmieścił się na kartce.	• wyciąga wnioski dotyczące zależności między zastosowanym pomniejszeniem obiektu a wielkością tego obiektu na planie.
9. Plan i mapa	• wymienia różnice miedzy planem i mapą; • wymienia stałe elementy mapy; • odczytuje na mapie topograficznej, gdzie znajduje się np. las, szkoła, kościół.	• rozpoznaje na mapie znaki topograficzne liniowe, powierzchniowe i punktowe, podaje ich przykłady. • rozpoznaje mapę topograficzną wśród innych map do wyboru.	• określa kierunki świata na mapie topograficznej; • analizuje mapy topograficzne pod względem liczby zabudowań i innych elementów.	• planuje i opisuje trasę wycieczki, określając kierunki świata; • wyznacza trasę wędrówki, zgodnie z opisem na mapie topograficznej.	• podaje przykłady innych map (np. tematycznych) i opisuje ich zastosowanie.

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
10. Korzystanie z planów i map	• wskazuje plany miast wśród innych map; • wymienia sytuacje życiowe, w których plan miasta jest niezbędny.	• odczytuje informacje z planu miasta i mapy topograficznej w podstawowym zakresie; • wskazuje ulice i określa kierunki, w których przebiegają, np. z północy na południe; • pokazuje na planie punkty wymienione przez nauczyciela; • określa kierunki świata na mapie topograficznej i planie miasta.	• planuje trasę wycieczki po mieście lub po najbliższej okolicy z uwzględnieniem najciekawszych punktów lub punktów wskazanych przez nauczyciela.	• orientuje plan miasta i mapę topograficzną za pomocą kompasu i charakterystycznych punktów w terenie; • opisuje przebieg podanej trasy z uwzględnieniem kierunków przebiegu ulic, lokalizacji zabytków itp.	• szkicuje trasę ze szkoły do domu, uwzględniając kierunki świata, bez korzystania z mapy.
11. Składniki pogody	• wymienia składniki pogody.	• opisuje poszczególne składniki pogody.	• rozróżnia opady i osady atmosferyczne.	• na podstawie prognozy pogody opisuje jej składniki.	• rozróżnia przykładowe rodzaje chmur i przewiduje na podstawie ich wyglądu zmiany w pogodzie.
12. Pomiar składników pogody	• przyporządkowuje składniki pogody do urządzeń pomiarowych.	• wymienia jednostki pomiaru składników pogody.	• odczytuje wartości składników pogody z urządzeń pomiarowych.	• na podstawie wartości poszczególnych składników pogody opisuje warunki pogodowe.	• przewiduje wartości składników pogody w zależności od sytuacji opisanych przez nauczyciela.
13. Mapa pogody	• przedstawia składniki	• odczytuje składniki	• określa pogodę	• rozróżnia pory roku	• przedstawia mapę pogody

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
w różnych porach roku	pogody za pomocą symboli graficznych.	pogody z mapy pogody.	na podstawie mapy pogody wybranej części kraju.	na podstawie wybranych map pogody.	na podstawie prognozy słownej.
14. Niebezpieczeństwa związane z pogodą	• wymienia niebezpieczeństwa związane z pogodą.	• opisuje, jak należy zachować się podczas burzy.	• opisuje, jak należy zachować się podczas wichury, ulewy i śnieżycy.	• opisuje zjawisko tęczy.	• opisuje zasadę działania piorunochronu.
15. Podsumowanie działu 2. Orientacja w terenie i pogoda	Wykazuje się wiadomościami i umiejętnościami z lekcji 8–14.				
Dział 3. Ja i moje ciało (odpowiada treściom kształcenia z działu IV z *Podstawy programowej kształcenia ogólnego*)					
16. Organizm człowieka	• podaje przykłady narządów w organizmie człowieka oraz ich funkcje.	• wskazuje, że podstawowym elementem budującym organizm jest komórka; • wymienia główne układy narządów organizmu człowieka.	• omawia funkcje układów narządów w organizmie człowieka.	• rozpoznaje położenie układów i narządów na rycinach anatomicznych.	• opisuje hierarchiczność struktury organizmu.
17. Układ ruchu	• wymienia funkcje szkieletu; • wskazuje na planszy	• wskazuje dwa przeciwstawnie działające mięśnie, np.	• wymienia elementy składowe szkieletu człowieka;	• wyjaśnia, dlaczego mięśnie muszą pracować parami.	• omawia budowę i funkcjonowanie stawu.

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	podstawowe części szkieletu; • określa rolę układu mięśniowego w organizmie.	zginacz i prostownik przedramienia; • wskazuje na modelu szkieletu człowieka rodzaje połączeń kości.	• wskazuje główne mięśnie organizmu człowieka.		
18. Układ pokarmowy	• omawia rolę układu pokarmowego.	• wskazuje na schematach budowy układu pokarmowego tworzące go narządy i podaje ich nazwy.	• opisuje ogólnie przebieg procesów zachodzących w przewodzie pokarmowym człowieka.	• wymienia rodzaje zębów człowieka i podaje ich funkcje.	• opisuje rolę ślinianek, wątroby i trzustki.
19. Układ oddechowy	• omawia rolę układu oddechowego.	• wskazuje na schematach budowy układu oddechowego tworzące go narządy i podaje ich nazwy.	• uzasadnia, dlaczego oddychanie przez nos jest zdrowsze niż przez usta.	• opisuje proces wymiany gazowej zachodzący w płucach.	• wykazuje związek między budową a rolą krtani.
20. Układ krwionośny	• wymienia główne funkcje krwi.	• omawia rolę serca.	• opisuje rodzaje naczyń krwionośnych.	• na podstawie ryciny omawia budowę serca.	• wyjaśnia, dlaczego krążenie krwi jest warunkiem życia człowieka.
21. Układ nerwowy	• wskazuje na planszy układ nerwowy; • nazywa podstawowe	• omawia rolę układu nerwowego w funkcjonowaniu	• omawia części układu nerwowego.	• wymienia funkcje, jakie pełnią mózg i móżdżek.	• uzasadnia, dlaczego układ nerwowy odgrywa kluczową rolę w organizmie.

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	elementy układu nerwowego.	organizmu.			
22. Układ rozrodczy	• wskazuje różnice w budowie komórki jajowej i plemnika, • podaje nazwy poszczególnych elementów budowy układu rozrodczego kobiety i układu rozrodczego mężczyzny.	• określa rolę układu rozrodczego kobiety i układu rozrodczego mężczyzny.	• wskazuje na planszy rozmieszczenie narządów rozrodczych kobiety i mężczyzny.	• określa rolę poszczególnych narządów w układzie rozrodczym męskim i układzie rozrodczym żeńskim.	• uzasadnia przystosowanie budowy układu rozrodczego męskiego i układu rozrodczego żeńskiego do pełnionych funkcji.
23. Zmiany zachodzące okresie dojrzewania	• opisuje zmiany zachodzące w organizmach dziewcząt i chłopców w okresie dojrzewania.	• wyjaśnia, na czym polega dojrzewanie dziewcząt i chłopców.	• wskazuje czynniki wpływające pozytywnie i negatywnie na rozwój organizmu w okresie dojrzewania.	• charakteryzuje etap dojrzewania.	• wyjaśnia, co to znaczy, że na dojrzewanie mają wpływ hormony.

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
24. Narządy zmysłów	• wymienia zmysły człowieka i wskazuje je na własnym organizmie; • podaje podstawowe zasady dbania o słuch i wzrok.	• opisuje rolę poszczególnych zmysłów w odbieraniu wrażeń ze środowiska zewnętrznego; • uzasadnia, dlaczego nie należy słuchać zbyt głośnej muzyki oraz korzystać zbyt długo z telefonów komórkowych.	• wyjaśnia, co to znaczy, że zmysły ulegają adaptacji; • podaje przykłady świadczące o ochronnym działaniu zmysłów dla organizmu.	• uzasadnia, że zmysły chronią organizm przed niebezpiecznymi czynnikami zewnętrznymi.	• opisuje rolę mózgu w odbieraniu wrażeń ze środowiska zewnętrznego przez narządy zmysłów.
25. Jak dbać o własne ciało i otoczenie?	• podaje zasady pielęgnacji skóry, włosów, zębów i paznokci.	• omawia znaczenie czystości odzieży, obuwia, bielizny i otoczenia dla utrzymania zdrowia; • podaje przykłady ubioru dostosowanego do pory roku i rodzaju pracy.	• wymienia substancje wydalane i wydzielane przez skórę. • opisuje poprawne zasady mycia zębów.	• wyjaśnia, dlaczego przestrzeganie higieny osobistej jest obowiązkiem każdego człowieka.	• proponuje i przeprowadza doświadczenie przedstawiające niszczenie szkliwa nazębnego.
26. Podsumowanie działu 3. Ja i moje ciało	Wykazuje się wiadomościami i umiejętnościami z lekcji 16–25.				

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
Dział 4. Ja i moje otoczenie (odpowiada treściom kształcenia z działu V z *Podstawy programowej kształcenia ogólnego*)					
27. Świat substancji	• wymienia trzy podstawowe grupy ciał stałych w zależności od ich właściwości fizycznych.	• wymienia trzy stany skupienia substancji.	• opisuje trzy stany skupienia substancji w zależności od ułożenia drobin oraz możliwości ich przemieszczania się.	• uzasadnia, dlaczego przykładowe ciało zostało wykonane z danej substancji.	• opisuje właściwości ciała w zależności od rodzaju substancji, z jakiej zostało wykonane.
28. Niebezpieczne substancje	• odróżnia środki szkodliwe po oznaczeniach na opakowaniu lub etykiecie.	• na podstawie instrukcji omawia sposób posługiwania się środkami czystości.	• uzasadnia celowość umieszczania symboli ostrzegawczych na produktach szkodliwych.	• interpretuje szkodliwość produktu oznaczonego kilkoma piktogramami ostrzegawczymi.	• określa szkodliwe dla zdrowia skutki działania preparatów drażniących, żrących, wybuchowych i toksycznych.
29. Uszkodzenia ciała	• wskazuje sposoby postępowania podczas opatrywania otarcia lub skaleczenia; • opisuje sposoby zabezpieczania ciała przed skutkami nadmiernego promieniowania słonecznego.	• podaje przyczyny uszkodzeń skóry; • opisuje objawy złamania kości.	• podaje zasady właściwego postępowania w wypadku pogryzienia przez zwierzę.	• podaje różnice między zwichnięciem a złamaniem; • wyjaśnia, dlaczego nie należy opalać się bez właściwego zabezpieczenia skóry.	• wymienia rodzaje uszkodzeń ciała i opisuje sposoby udzielania pierwszej pomocy.

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
30. Choroby zakaźne i zapobieganie im	• wyjaśnia, co to są choroby zakaźne; • opisuje podstawowe sposoby zapobiegania chorobom zakaźnym.	• uzasadnia konieczność zasięgnięcia porady lekarskiej w przypadku zachorowania na chorobę zakaźną; • podaje przykłady chorób zakaźnych człowieka i dróg zakażenia się nimi.	• wskazuje przykłady chorób bakteryjnych i wirusowych; • uzasadnia celowość wykonywania szczepień ochronnych.	• opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych.	• omawia ogólnie zasadę działania szczepionki.
31. Niebezpieczne organizmy	• wymienia typowe objawy alergii; • opisuje zachowania chroniące człowieka przed zakażeniem się grzybicą.	• podaje przykłady zwierząt jadowitych.	• podaje przykłady roślin mogących wywołać alergię u ludzi.	• wyjaśnia, dlaczego w kontaktach ze zwierzętami należy zachować szczególną ostrożność.	• wyjaśnia, co oznaczają pojęcia: *alergia, alergolog*.
32. Uzależnienia	• wskazuje sposoby odmawiania propozycjom picia alkoholu, palenia tytoniu i zażywania narkotyków.	• wymienia sytuacje, w których należy powiedzieć *nie*; • wyjaśnia, co to jest uzależnienie.	• podaje przykłady zachowań asertywnych wobec presji otoczenia; • wyjaśnia, dlaczego znajomości zawarte przez internet mogą być niebezpieczne.	• opisuje skutki działania nikotyny na organizm człowieka.	• uzasadnia konieczność zachowania postawy antyalkoholowej i antynikotynowej.

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
33. Zdrowy styl życia	• wymienia podstawowe zasady zdrowego stylu życia; • podaje przykłady potraw, których powinna się wystrzegać osoba prowadząca zdrowy styl życia; • wymienia czynniki mające szkodliwy wpływ na organizm człowieka.	• opisuje zasady zdrowego stylu życia; • wyjaśnia, dlaczego należy zachować postawę asertywną w sytuacji bycia namawianym do zapalenia papierosa, wypicia alkoholu lub spróbowania narkotyków.	• uzasadnia stwierdzenie: *Ruch i umiejętność odpoczynku są bardzo ważne dla organizmu.*	• wyjaśnia, dlaczego bycie życzliwym dla innych ma wpływ na zdrowie człowieka; • uzasadnia stwierdzenie: *Zdrowie w dużej mierze zależy od nas samych*.	• wyjaśnia, jak rozumie stwierdzenie: *Wytyczaj sobie realistyczne cele życiowe i wytrwale dąż do ich osiągnięcia*.
34. Podsumowanie działu 4. Ja i moje otoczenie	Wykazuje się wiadomościami i umiejętnościami z lekcji 27–33.				
Dział 5. Środowisko przyrodnicze najbliższej okolicy (odpowiada treściom kształcenia z działu VI z *Podstawy programowej kształcenia ogólnego*)					

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
35. Przyroda ożywiona i nieożywiona. Rodzaje skał	• podaje przykłady elementów przyrody ożywionej i nieożywionej; • wymienia rodzaje skał (lite, luźne i zwięzłe).	• wyjaśnia, co to są skały i minerały; • odróżnia skały lite od pozostałych, rozpoznaje granity i piaskowce.	• rozpoznaje w krajobrazie elementy przyrody ożywionej i nieożywionej; • charakteryzuje różne rodzaje skał i rozpoznaje je; • wyjaśnia, co to są surowce mineralne, podaje ich podział.	• podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych; • podaje przykłady surowców jubilerskich.	• opisuje pochodzenie skał; • wyjaśnia powstawanie skał osadowych; • dokumentuje skały w najbliższej okolicy (fotografuje, opisuje, wyjaśnia różnice między nimi).
36. Formy ukształtowania powierzchni Ziemi	• wymienia formy ukształtowania terenu; • wskazuje, które z form są wklęsłe, a które wypukłe (na fotografiach, modelach lub w terenie).	• rozpoznaje na ilustracjach i nazywa poszczególne formy ukształtowania terenu.	• wskazuje i nazywa elementy pagórka; • rozpoznaje zbocza łagodne i strome; • wskazuje na modelu i nazywa elementy doliny rzecznej.	• rozpoznaje i nazywa elementy doliny rzecznej w terenie.	• charakteryzuje poszczególne formy ukształtowania terenu; • rozpoznaje w terenie formy terenu i wykonuje ich dokumentację fotograficzną.
37. Warunki życia na lądzie	• wymienia najważniejsze cechy środowisk lądowych.	• podaje przykłady sposobów przetrwania zimy przez rośliny i zwierzęta.	• podaje przykłady przystosowań roślin do warunków suchych i wilgotnych.	• podaje przykłady roślin światłolubnych i cieniolubnych.	• wykazuje związek budowy zwierząt z przystosowaniem do życia na różnych podłożach.
38. Organizmy	• rozpoznaje pospolite	• wskazuje różnice	• podaje przykłady bylin	• podaje, które rośliny są	• podaje różnice między roślinami

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
najbliższej okolicy	drzewa, krzewy i rośliny zielne występujące w najbliższej okolicy; • rozpoznaje pospolite zwierzęta występujące w najbliższej okolicy.	między drzewem iglastym a drzewem liściastym; • wyjaśnia, czym różni się drzewo od krzewu i rośliny zielnej; • wskazuje pień i koronę drzewa.	występujących w najbliższej okolicy.	nazywane bylinami.	jednorocznymi, dwuletnimi i wieloletnimi.
39. Las jako środowisko życia organizmów	• wyjaśnia, co to jest las; • wymienia funkcje lasu; • podaje podstawowe zasady zachowania się w lesie.	• omawia znaczenie tablic informacyjnych umieszczanych przy wejściu do lasu.	• wyjaśnia różnice między lasem liściastym, iglastym i mieszanym.	• wyjaśnia znaczenie pojęć: *buczyna, bór, las mieszany*.	• prezentuje samodzielnie opracowany regulamin zachowania się w lesie.
40. Organizmy różnych warstw lasu	• wymienia warstwy roślinności w lesie; • podaje przykłady grzybów jadalnych, niejadalnych i trujących.	• podaje przykłady roślin tworzących poszczególne warstwy lasu.	• opisuje temperaturę powietrza, wilgotność i nasłonecznienie występujące w poszczególnych warstwach lasu; • opisuje, jak można poznawać las za pomocą różnych zmysłów.	• wyjaśnia, dlaczego rośliny runa leśnego kwitną wczesną wiosną; • wyjaśnia znaczenie ściółki leśnej dla życia w lesie.	• omawia przystosowania roślin w poszczególnych warstwach lasu do panujących tam warunków.

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
41. Sposoby odżywiania się organizmów	• rozróżnia cudzożywny i samożywny sposób odżywiania się organizmów.	• podaje przykłady znaczenia roślin w przyrodzie i życiu człowieka.	• uzasadnia, że człowiek jest organizmem cudzożywnym.	• uzasadnia, że rośliny to organizmy samożywne.	• opisuje ogólnie proces fotosyntezy.
42. Przystosowania organizmów do zdobywania pokarmu	• na wybranych przykładach przedstawia przystosowania zwierząt roślinożernych i mięsożernych do zdobywania pokarmu.	• wykazuje różnorodność sposobów polowania zwierząt mięsożernych.	• uzasadnia, że budowa roślin stanowi przystosowanie do samożywnego odżywiania się.	• podaje przykłady przystosowań zwierząt do odżywiania się pokarmem płynnym.	• wykazuje związek między budową przewodu pokarmowego roślinożerców a spożywanym przez nich pokarmem.
43. Łąka jako środowisko życia organizmów	• podaje przykłady wykorzystywania łąk przez człowieka.	• rozpoznaje typowe rośliny łąkowe.	• rozpoznaje zwierzęta żyjące na łące.	• rozróżnia rośliny jednoroczne i byliny.	• rozróżnia łąki naturalne i stworzone przez człowieka.
44. Rośliny uprawne	• wymienia produkty otrzymywane z poszczególnych zbóż; • wymienia produkty otrzymywane z ziemniaków	• rozpoznaje zboża uprawiane w Polsce; • nazywa rośliny oleiste; • podaje przykłady roślin warzywnych.	• określa cel tworzenia pól uprawnych; • opisuje zastosowanie i wykorzystanie różnych rodzajów i różnych części roślin.	• wskazuje różnice miedzy polem uprawnym a łąką; • opisuje wykorzystanie i zastosowanie roślin włóknodajnych.	• wyjaśnia, co to są rośliny zbożowe, okopowe, oleiste.

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	i buraków cukrowych.				
45. Wody stojące i płynące	• wymienia wody występujące w najbliższej okolicy; • podaje przykłady wód płynących i stojących.	• podaje przykłady zbiorników sztucznych i naturalnych; • omawia wykorzystanie wód płynących i stojących.	• wyjaśnia pojęcia: *bagno, staw, jezioro*; • wyjaśnia, co to jest źródło i ujście rzeki; • opisuje rzekę w najbliższej okolicy.	• rozpoznaje w terenie wody powierzchniowe w najbliższej okolicy i podaje ich nazwy; • wyjaśnia, co to jest nurt rzeki; • opisuje naturalne i sztuczne zbiorniki wodne i rozpoznaje je w terenie.	• charakteryzuje wpływ różnych czynników na wody powierzchniowe; • opisuje skutki powodzi; • opisuje działalność rzeki (żłobienie koryta, podmywanie brzegów, transport piasku i inne).
46. Warunki życia w wodzie	• wymienia korzyści, jakie daje organizmom środowisko wodne.	• wskazuje najważniejsze przystosowania ryb do życia w środowisku wodnym.	• wykazuje różnice w warunkach życia w wodzie i na lądzie.	• opisuje ogólnie proces wymiany gazowej u ryby.	• wyjaśnia zasadę działania pęcherza pławnego.
47. Organizmy słodkowodne	• podaje przykłady ryb słodkowodnych występujących w Polsce.	• podaje przykłady słodkowodnych zwierząt (innych niż ryby) żyjących w Polsce.	• omawia strefy występowania roślin w jeziorze.	• określa, czym jest plankton i jakie jest jego znaczenie.	• na wybranych przykładach przedstawia przystosowania roślin do życia w wodzie.

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
48. Podsumowanie działu 5. Środowisko przyrodnicze najbliższej okolicy	Wykazuje się wiadomościami i umiejętnościami z lekcji 35–47.				
Dział 6. Krajobraz najbliższej okolicy (odpowiada treściom kształcenia z działu VII z *Podstawy programowej kształcenia ogólnego*)					
49. Wpływ działalności człowieka na krajobraz	• opisuje dzisiejszy wygląd krajobrazu w mieście i na wsi; • wymienia obiekty budowlane wykonane przez człowieka wpływające na krajobraz.	• opisuje, jak wyglądał krajobraz przed setkami lat (na podstawie ryciny) i czym zajmowali się ludzie; • omawia, jakie zmiany krajobrazu następowały w ciągu stuleci pod wpływem działalności człowieka.	• wyjaśnia, dlaczego krajobrazów naturalnych na Ziemi jest niewiele; • porównuje krajobraz miejski i wiejski; • opisuje krajobrazy zdewastowane przez człowieka, np. tereny kopalń odkrywkowych.	• podaje przykłady krajobrazów naturalnych i uzasadnia ich zakwalifikowanie do danego typu krajobrazów; • wyjaśnia, dlaczego krajobraz rolniczy zalicza się do krajobrazów częściowo przekształconych.	• podaje przykłady zmian krajobrazu na skutek gwałtownego rozwoju przemysłu w XIX w.; • wyjaśnia, na czym polega rekultywacja krajobrazu.
50. Krajobraz wsi i miasta	• wymienia składniki krajobrazu wiejskiego i miejskiego.	• charakteryzuje krajobraz wiejski i miejski.	• uzasadnia zależność krajobrazu rolniczego od pór roku.	• porównuje krajobrazy rolnicze nizinne i górskie; • porównuje krajobrazy dużego i małego miasta.	• definiuje pojęcia: *krajobraz rolniczy* i *krajobraz miejski*.

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
51. Krajobraz antropogeniczny	• podaje przykłady krajobrazów antropogenicznych; • wymienia składniki krajobrazu antropogenicznego w najbliższej okolicy.	• opisuje elementy krajobrazu antropogenicznego w najbliższej okolicy.	• opisuje wybrany typ krajobrazu antropogenicznego.	• uzasadnia przywracanie wartości użytkowych i przyrodniczych terenom zdegradowanym.	• wyjaśnia różnice między pojęciami *rewitalizacja* i *rekultywacja*.
52. Krajobraz okolicy dawniej i dziś	• wymienia składniki krajobrazu najbliższej okolicy.	• rozróżnia aktualne i dawne elementy krajobrazu najbliższej okolicy.	• opisuje krajobraz najbliższej okolicy.	• wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości.	• prezentuje krajobraz okolicy na nośnikach cyfrowych.
53. Obiekty chronione w najbliższej okolicy	• wymienia formy ochrony przyrody w Polsce; • podaje przykład parku narodowego położonego najbliżej miejsca zamieszkania i wskazuje go na mapie; • opisuje podstawowe zasady zachowania się na terenie parku narodowego; • podaje możliwości ochrony przyrody przez	• charakteryzuje sposoby ochrony przyrody w Polsce, • wyjaśnia co oznacza skrót LOP.	• podaje przykłady rezerwatów przyrody i pomników przyrody w Polsce; • wskazuje miejsca w najbliższej okolicy zasługujące na ochronę i uzasadnia swój wybór.	• opisuje zadania szkolnego koła Ligi Ochrony Przyrody.	• uzasadnia, że ochrona przyrody ma w Polsce długą tradycję.

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017

Numer i temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń na ocenę:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń na ocenę:		
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	ucznia klasy 4.				
54. Podsumowanie działu 6. Krajobraz najbliższej okolicy	Wykazuje się wiadomościami i umiejętnościami z lekcji 49–53.				

AUTORZY: Ewa Gromek, Ewa Kłos, Wawrzyniec Kofta, Ewa Laskowska, Andrzej Melson

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017